

KHONGSO PHRAI CA-UK

GRADE 1

ခေါင်စိုဖတ်စာအုပ်

2023

Khongso capei committee

Klyjxk

Tamuk mah van nang miluk isi hmat hai Khong mih ca hüm Acora kjawng tum riu hüm man mih cü lx hüm hnai mih kahmarra hlük na. Cami cü isi hai Khong mih kly hüm Tamuk mah py nang peimih kahmarra na.

Peimih luk, hra nothai mihly mah isi hmat hai ca hüm riu iva maw. Ihmat hai ceingthong kaham pü py i hra rarat va maw. Acora mah cü Grade 1, 2, 3 rük riu hümmih jok isi mina. Mitawk kapü, mala long cü Grade 1 hlük hüm ngai ni phrai ca-uk py khü riu hümmih na. Tafy maw mah peikacü, Grade 1,2,3 si hüm tüm mah khüm riu thai hümmih kaham phrai ca-uk si hüm pü py talo mina.

Hra hnai prai mihly mah kariu iva maw. Riu mih sara/ma si kham kapü na nakhü, kariu mih kjawng tabei bürbür si kham kapü na nakhü Tamuk kham hai kamthongra cü kxrni katüm hly jojo nakhü.

Khongso capei committee

Alphabet Dang ky

A Ü Y X B C D E F H
I J K L M N NG O P R
S T U AW V W Z

Alphabet Dang lei

a ü y x b c d e f h
i j k l m n ng o p r
s t u aw v w z

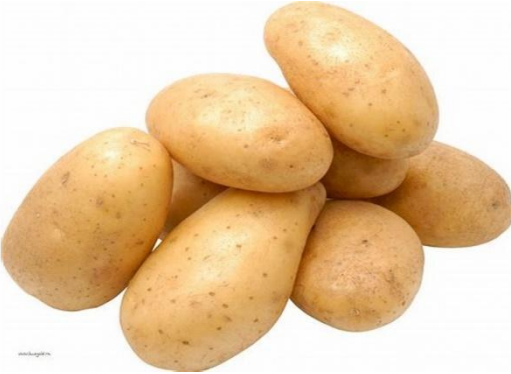
Alphabet Dang Khongso calung txn

A Ü Y X AWE O U I
K KH NG HNG C S Z T TH
D N HN P PH B M HM F
V W HL L J HR R H

Tun (1)
Catxn hlük hak catun hlük

Kariu mih (1)

A a

Alu
Alu kang cava.

ba, ca, la, ka, ma, na, ra, pa, va

1. Na lila va?
2. Pa ra ma?
3. Ca kak bah.
4. Na kama va?
5. Kala vai hüm ma?

Kariu mih (2)

Ü ü

Tüm
Tüm katüm üp bah.

cü, lü, mü, nü, rü, pü, tü

1. Ün pü üp.
2. Cüm nü hrüp.
3. Lür üp nakhü.
4. Tür lüm hüm.
5. Tüp kana rüp.

Kariu mih (3)

Y y

Klyng
Klyngpha ara bah.

hy, ky, my, py, ry, ty

1. Ty yh y yh.
2. Tüm py hüm.
3. Py ty ky ma?
4. Sün ry nang hlük.
5. Klyng kx ky.

Kariu mih (4)

X x

Bx
Bx cü ca nava?

1. Lx bx hü.
2. Kx lut dei.
3. Mxt ca hü.
4. Notxt hin mx.
5. Pxr hringjy hü.

Kariu mih (5)

AW aw

Pawn

Com pawn pau hüm.

bawn, cawn, lawn, mawn, pawn, tawn

1. Pawnrik van py hüm.
2. Pawnko van lua nga prai.
3. Sipui ui lawn prai.
4. Cawn kum dei.
5. Tawn kar va dei.

Kariu mih (6)

EI ei

Ei

Ei nga mih raca mulu.

cei, jei, lei, mei, nei, rei

1. Ei nga mih raca hüm hlui vah.
2. Kei ca hnaipxng.
3. Jan ei kang ca mih hnai prai.
4. Pa thawh lei.
5. Hualung tarei karlui kakak.

Kariu mih (7)

O o

Bo
Bo ko napü novei.

Bo, jo, ko, lo, mo, po, ro, to

1. Bo ko hai po van dei.
2. Moiro py langsuk hüm.
3. Katung kato kala vai vah.
4. Kako hnaipxng nü potok.
5. Bong jo ang tokpok.

Kariu mih (8)

U u

Ut

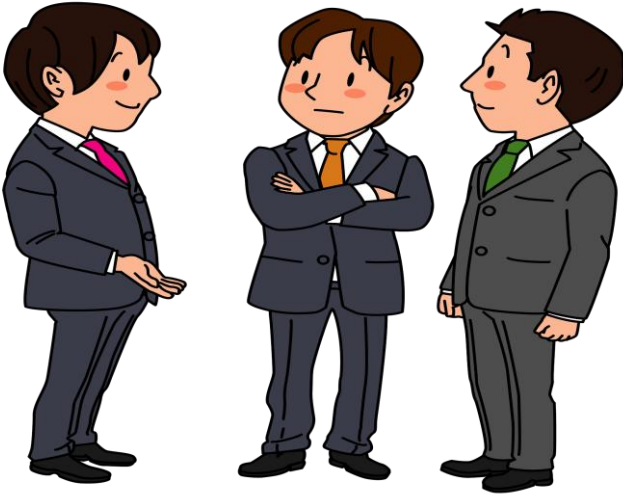
Kau khün kacü ut cawn.

ngu, lu, ku, mu, pu, ru, tu

1. Ut moiro ngai dei.
2. Txm put hüm.
3. Kutra tüng dei.
4. Kutkut mikha pu hrakkaluk.
5. Vak tut put tum bong txr.

Kariu mih (9)

I i

Imi

Imi cü Tamuk hai tungklang hak ka-üng.

di, ki, mi, ni, li, pi, ri, vi

1. Mi imi cü kaku.
2. Imi hling mi.
3. Nohai ki misi hüm khüm ki.
4. Tahi kahnau si bong kati vah.
5. Pi thi pri moi.

Tun (2)
Catxn prei hak catun
Kariu mih (1)

Aiphom
Ca aiphom hüm.

bai, cai, dai, ngai, kai, lai, vai, tai

1. Kai aiphom ran dei.
2. Tai kamai vai m'pai.
3. Nu ngai kai.
4. Bai vanbai hnai mah.
5. Hnai maklai nohai kai.

Kariu mih (2)

AU au

Au
Thoi-au hnai long pua vah.

Cau, ngau, kau, lau, mau, pau, tau

1. Tau nokau kacü kacau hüm.
2. Ngau kawt la kaci kacü kau pau.
3. Mau bau rau lau.
4. Rasa rau nohai kadau.
5. Pa hai hraucom cü hnau.

Kariu mih (3)

OI oi

Khong poi kai hüm.

coi, koi, loi, moi, poi, roi, toi

1. Poi long loi raca hnai mah.
2. Hoi moi hüm.
3. Voi kaloi-ok dei.
4. Coi kakoi vitky.
5. Roi tingtoi ka-oi vah.

Kariu mih (4)

EU eu

N'teu
Lengjy tu n'teu.

beu, keu, reu, kheu, theu, teu

1. N'teu cü hlau kom mih hnai prai.
2. Lengjy hai khok loi keu vit.
3. Reu kong nuk dei.
4. Pakma kheu tahi.
5. Beu salai hüm.

Kariu mih (5) IA ia

Kia
Kia vit hnaipxng vah.

bia, lia, kia, mia, pia, ria, tia

1. Pia m'piak rahiak dei.
2. Kia i vit mia ri maw.
3. Tia kim hnaipxng.
4. Kar muria lia ran dei.
5. Mukmia tat prai.

Kariu mih (6) IU iu

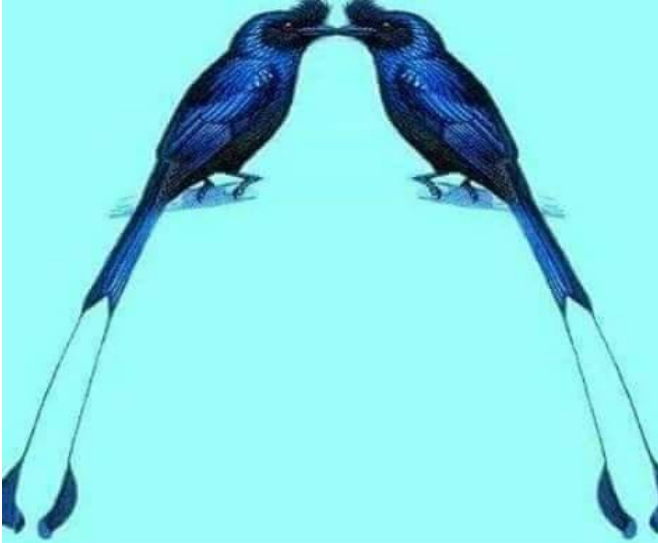
Hiu
Hiulxng hnai prai.

Ciu, hiu, liu, riu, siu, tiu, thiu

1. Pa ap hiula.
2. Klxk kanliu dei.
3. Hruklong bong kahiu.
4. Htiu awn ran hüm.
5. Kan kasiu ky.

Kariu mih (7)

UA ua

Kakua
Kakua nge cü hrung kasuk prai.

kua, lua, pua, phua, rua, sua

1. Kua thang bong py tok.
2. Rua hak rua tuk kei vah.
3. Lua mih khuk xk sop sür vah.
4. Hua mimah phua rakhu.
5. Mua mua kanpawt hly dei.

Kariu mih (8)

Ui ui

Phum-ui

Ui hai cü lung-nga kaham hnai.

bui, cui, hui, ngui, kui, lui

1. Ui hai si bong khing kui.
2. Py tok mikha ka-ui mih nohnai.
3. Kathui bolung mikha bong kacui.
4. Karui hranglai kacü bong ka-eik vah.
5. Ui lui бүр ky.

Tun (3) Catun txt
Kariu mih (1)
L 1

Lakhülklom mih
Raca si lakhülklom va prai.

ül

1. Raca si cü awng ca va khü lakhülklom va.

Kariu mih (2)

K k

Pak
Pakma pom ky.

ak, ük, xk, ik, eik, ok, uk

1. Kabak mih roi hak karoï dei.
2. Va hüm ty hrak-ük mih nohnai.
3. Lung ik prai.
4. Ka-eik ryry mih nohnai.
5. Khuk xk cü pawn hly py mih.
6. Tokpok hnai kacü plau malai.

Kariu mih (3)

M m

Lam
Lamky moi hrau prai.

am, üm, xm, im, em, om, awn, um

1. Ca lam moi hüm.
2. Txm pük jo dei.
3. Tim ra ky.
4. Tomla awn prai.
5. Pu sum kja.
6. Isu kham ka-em hnaipxng.

Kariu mih (4)

N n

Van
Khong cona van.

an, ün, in, xn, en, awn, un

1. Nu ran cona van.
2. Tai pün ju.
3. Pin si katüm pu nam.
4. Raca si kakxn rasen pau.
5. Nu sun pawnrik van.

Kariu mih (5)

NG ng

Cang
Cang lui cü hrau prai.

ang, üng, yng, xng, ing, eng, ong, ung, awng

1. Ang ün hly no ka-üng.
2. Lengjy küng kja ha.
3. Ing hai kuimeng cü kama.
4. Ihmat hai nga bong kungva hüm.
5. Ün awng ca ma?

Kariu mih (6)

P p

Thup

Raca si hnapva thup.

ap, üp, xp, ip, ep, op, up

1. Hra-ap pram vei ma?
2. Ang kai hrüp tem hüm.
3. Lingmo ui lxp prai.
4. Racip cü lok maluk hümmih hnai.
5. Cung long katang si khop hmai va.
6. Nang kep dei.

Kariu mih (7)

R r

Kar

Tawn kar va maw.

ar, ür, xr, er, awr, ur

1. Mar map karma.
2. Tai pük ang miluk ang katür.
3. Ün txr mitho ang notuk txr.
4. Kui mija kuimeng cü cer peihnak.
5. Tom kur mangre ui.
6. Mu pawr pram vei ma?

Kariu mih (8)

T t

Rut
Ang hai rutma.

at, üt, xt, it, et, awt, ut

1. Pa hru rat.
2. Ün ret mih moiceng no kakhüt.
3. Kahrxt hna thang cx dei.
4. Rakhit pau rim hmür prai.
5. Ün px kly mih hret ak lak.
6. Hruklong miva awt ryry.
7. Kan lakhün kathut joi.

Tun (4)
Catun prei tarei hai catxn prei

Kariu mih (1)
IA ia

Piar
Pu kong piar.

piat, kiar, piar, viar, miar, liar, khiar, thiar

1. Kalavari hrxng hai piatra mih vi.
2. Nang leingkiar dei.
3. Ang hai kar viar kakoi vit.
4. Tum miar dei.
5. Tong liar congbom dei.
6. Mahrek khiar hnai mah.
7. Mahrek nokathiar hin.
8. Nang piar dei.

Kariu mih (2)

UA ua

Nguak
Raca hüm nguak jok tui dei.

nguak, kuak, khuat

1. Ün khuat na hai va?
2. Ang nohai kuak re nei.
3. Mu vat pram nguak jok dei.

Tun (5)
Catun prei kakop mih
Kariu mih (1)
KL kl

Tuiklai

Tuiklai kanong vei kruk.

kla, klai, klak, klom, klung, kling

1. Com kla ui hüm.
2. Po tui klai dei.
3. Tai bom kar mih thük klak ky.
4. Kui hüm jokjok cakklom dei.
5. Bx klak hrangta ün tuk ma?
6. Mi si klung mipai ko dei.
7. Maijak cü thamkling hnak.

Kariu mih (2)

KR kr

Krap
Raju katep krap ko.

Kra, krap, krai, krui

1. No kakra mikha mah Isu kathxp ra hüm.
2. Ang hai krap luk raju katep.
3. Pla plxk kacü krai ap.
4. Isi hüm Isu mah krui-ong nang hüm.

Kariu mih (2)

PL pl

Plung
Plung pau pau ky.

pla, ple, plx, pli, plo, plu

1. Ra-ui hnai thang kaplang va.
2. Juk si nohai plx hua peh.
3. I kly no kapli.
4. Ang kham ploba vei.
5. Maple si thuk pram dei.
6. Tuk plu poisa hüm kla.

Tun (6)
K hak catun hlük
Kariu mih (1)
KH kh

Khap
Khap ko tui vei ma?

kha, khü, khx, khe, khaw, kho, khu

1. Nang tui khap hlük dei.
2. Nona khüp kacü bongtxr linlün.
3. Mala cü ang hai vit khet prai.
4. Hmai khxk prai.
5. Ün hai kim nokhawt.
6. Katang si khop malong hmai va.
7. Pri khup rua.

Kariu mih (2)

HNG hng

Hngawr Pu hngawr prai.

hnga, hngü, hngx, hngaw

1. Cak hngat ky ma?
2. Jau hngür thang dei.
3. Kui hngxr prai.
4. Hngawr mih imi hly nohai mui tüm.

Kariu mih (3)

Th th

Thi-ui

Thi-ui hak li hreu hüm.

tha, thü, thy, thw, thu

1. Thai tham kang hüm.
2. Rasen hai kuimeng thük jok vit.
3. Bong py thykxr va.
4. Ün kai ham hai thaw.
5. Lathu ku pu.

Kariu mih (4)

Hn hn

Hnam

Mi kacai hai hnam lui ak-lak.

hna, hni, hne, hno, hnu

1. Hna hna ang hai rakhu vei ma?
2. Pa hai hni poi klang phi hnak.
3. Ang hai ra-ui hnem coi nopei.
4. Bong hnong ihmait hai kanu kapa hüm.
5. Hnur moi hrau prai.

Kariu mih (5)

PH ph

Pha

Pha kakam vei sut.

pha, phü, phi, pho, phe, phu

1. Pha moi hlem ma?
2. Phür ui min lxp prai.
3. Maijak cü ang pho phi hnak.
4. Thy phe mih nohnai.
5. Phu mongka lüm e.

Kariu mih (6)

HM hm

Hmai
Hmai kalxn ky.

hma, hmü, hme, hmx, hmawr, hmu

1. Hmai novei kacü nohai hring.
2. Sxn rakhu hümmih ang hma pai hmük.
3. Rasen hmep kim.
4. Napu hly hmxk rim dei.
5. Kimaw hrxng jau nohmawr.
6. Kxrni ang rx hmurkling.

Kariu mih (7)

HL hl

Hling hling
Kacai si hling mi va.

hla, hlü, hly, hlx, hlaw, hli, hlu

1. Ün hak ang cü hla prai vitky.
2. Ang kham Khong meng ca-uk vei hlük.
3. Lengjy tuk py meng by hly jau dei.
4. Bong hlæng vanbo.
5. Bx kim ang kahlawr hnak.
6. Mahling mitum mi hnai prai.
7. Va hüm jok ahlu mih cü hnai hai tawk.

Kariu mih (8)

HR hr

Hrui

Hrui map pakma.

hra, hrü, hrx, hro, hre, hri, hru

1. Ün hra mi hai va?
2. Ang hrüp tem mih.
3. Hna mih hualung hrxt hna thang dei.
4. Mahrong ram si hlæng dei.
5. Ün px kly mih hret prai.
6. Pa man hri.
7. Hru vitky.

Tun (7)
K hak catun prei
Kariu mih (1)
KHL khl

Khlai
Nu khlai tui.

khla, khlo, khle, khlx

1. Khlai tui dei.
2. Hnau khloi lamlu.
3. Nu khleing klu ui.
4. Pa khlam komcai.
5. Khlxt vanki dei kahluk tui hüm.

Kariu mih (2)

KHR khr

Khraws
Khraws luk Isu thük.

khra, khro, khre, khri, khraw, hru

1. Isi kaham Isu thük Khraws luk.
2. Py tok mikha bong khvak ang.
3. Khrok hnur kim hüm.
4. Nu nokhreik ang.
5. Bong py kakru va.
6. Khrikhri hnak bah.

Kariu mih (3)

PHL phl

Khok phloi
Mi hai khok phloi va?

phla, phlo, phlaw

1. Ang hai vit hnong moi phloi vei.
2. Bong phlat hmai.
3. Sawt kja mu phlawk dei.

Kariu mih (4)

PHR phr

Phrak
Phrak pxr ra ky.

phrak, phrawt, phrxt

1. Phrak pxr kacü kajun long mih rai prai.
2. Pa katüm kim mihak kai ta-o phrawt.
3. Dai cü kathui bolung mih phrxt prai.

Tun (8) Napu txn

Kariu mih (1) NG' ng'

Ng'ka
Ng'ka lahawng cü hrung kasuk prai.

ng'ka, ng'khar, ng'krung, ng'khrohnang

1. Ang ng'ka novei y.
2. Ng'khar ui khak prai.
3. Kanila pupi si cava ng'krung cak peh.
4. Mi vi cü ng'khrohnang vei prai.

Kariu mih (2)

M' m'

M'pu
Pu kham m'pu hmai.

m'paipu, m'pulong, m'hma, m'hmat, m'hmaw

1. Pu kong m'paipu.
2. Pu x m'pulong.
3. Pu tu m'hma.
4. Pu thai m'hmat pum.
5. Pu eing m'hmaw kan.

Kariu mih (3)

N' n'

N'san

N'san san lei

n'lawt, n'le

1. N'lawt thang rasa lawt.
2. M'hma n'le py hnai vah.

Khongso ni ming

Khongso kly

Hangni

Jangni

Hrumni

Litni

Ngatni

Kakxpni

Kahlxmni

Angkalik

Monday

Tuesday

Wednesday

Thursday

Friday

Saturday

Sunday

Khongso lila ming

Khongso	Angkalik
Mangtangla	January
Labila	Febuary
Hrau	March
Latanla	April
Hruraila	May
Lakaula	June
Kacinla	July
Ramla	August
Lutla	September
Laketla	October
Jala	November
Kasyngla	December

Hrangta

Kasum bei mih Jung

Jung mija Pupet hau ja lamcak tüm peh. Hna kacü, karam ja kly mikha txr ja hmatja hai kapu kapreng piung mih hlongsai peh.

Jung cü “ Kanila kha ang kapu kasum mih ang ra-ui nohnai y” peinü txr peh. Pupet mah “ Lawk y, imi si mah txr hly hrangta linlün hai tawk nei. Ra-ui nohnai mih bong vei” pajok peh. Peikapü, Jung cü ra-ui nohnai peikhü, “ Kanila kha ang hai kapu kasum tawk kapü, ang cü nokasum lüng. Miluk nü, i pü kapreng piung maw” peikhü, Pupet hüm txrjok peh.

Hlui noman hnak miluk kung kacü, Pupet mah “Petan hnak kacü i pü kapreng hüm. Mitawk kapü, kapreng hümmih tüm cü ang mah roi hüm” pajok peh. Jung pü “Man tawk, ün hmat hia mih tüm roi dei” pajok peh. Hna kacü, Pupet mah “Tangxr hmurkling ra y mih hrxng nui dei a” pajok peh. Pei miluk, ngxr thang kacü, kakrum ja hrxng nui tum ky peh. Hna kacü, lungsun thang kapreng piung ja peikhü, Pupet cü kari kai pai jo hnak peikhü, Jung cü Pupet kung no-um tüng lüng bei peikhü kasum tüng lüng bei ky peh.

- A** Alu kang ca iva.
- Ü** Üng mi vah bong txr vah?
- Y** Y miva mi si va?
- X** X maku ing mi katung.
- B** Bamaca kariu hlai.
- C** Cona van ang kong hüm.
- D** Daitawk hlük ang ran hlük.
- E** Ei mi raca mulu prai.
- F** Fangra ky khuk thi deih.
- H** Ha,ha,ha, ang rein hüm.
- I** Imi tahi cing prai i.
- J** Janei kang ang hia prai.
- K** Kana lxng jxr phin phixn.
- L** Lamai thang py tungvang.
- M** Maklang pau rimhmür lang.
- N** Namlu thang ang kac yng.
- O** Ocong vai ang com kai.

P Pang m'hma tuva hlai.
R Rasa har lawt nang ra.
S Samklang si bong lung hlai.
T Tarawt long veing mi бүр.
U Utri tahi meng ang kariu.
V Vacei lui ang com liu.
W Walung kei iva.
Z Zion hrxng ang kamüng.
Kh Khop hmai va cungrau hnai.
Kj Kjawngkim ko ang kei ca.
Hl Hli hly i ün su mi.
Hm Hmang hmang bongpa prxng.
Hn Hnau lei tahi awn vei pling.
Ng Nga mih kja cü va küng kheing.
Hng Hngawr mih imi hly nohai mui.
Hp Hpa kama ang man ha.
Hr Hrui hüm kui nohai krui.
Th Thup kahlom mitho kadxkadoi imaw.
Aw Aw Khong prei ang khreik preik.

